

נערה שנתפתתה פרק רביעי כתובות

(א) [נחמס סב.], (ב) לקמן
סב. (א) וכתובת י"א.
(ד) ס"א לכתובת בנין. כ"ל
רש"י (ס) ז"ל אחר ד"ה
מעלייה, (ו) ויכ"ח חוס'
בעירובין סג. ומוס' ימות
פג. וע' מוס' סנהדרין י"ז.
(ז) [לקמן נב.].

מוסף רש"י
לפרנסה שמין באב.
הבת יתומה שגלת לישא,
ותמיס לה נדוניה כפי
אומדן שלטו בקיפון באביה,
ותמן או קמנן (לקמן
סח). כל לשון פרנסה
לשון עשיית זריכה הוא,
קונטרס צ"ג (ג'טו)
(סח).

אוש עליה כולי עלמא. והוא לא פי' דנשים יורשין דקאמר כתובת
בנין דיכרין היא וסבורים שסתם ירושה קאמר שאין הנשים יורשין
מטלטלין: דלמא כתובת בנין דיכרין קאמר מר. לפי ששתי תקנות
הללו שחקנו חכמים בתנאי כתובה לומדות זו מזו וכתובת בנין דכרין
תנן בפרק מי שהיה נשוי (לקמן דף
כ"ג) דאין נגזית מן המטלטלין דתנן
ר' שמעון אומר אפי' יש שם נכסים
שאינן להם אחריות אינן כלום עד
שהיא שם נכסים שיש להן אחריות
מותר על שתי הכתובות דינר והתם
מפרש (ז) להילכתא כתובת בנין דיכרין
דמתן מי שהיה נשוי שתי נשים ומתו
ואח"כ מת הוא ויתומין של כל אחת
מבקשין כתובת אמן כגון שכתובת
האחת מרובה או אם שתיים שוות
פעמים שזני האחת רבים וזני
האחת מועטין ואותן המועטין מבקשים
כתובת אמן ויחלקוהו ציניהן וזני
השניה יחלקו את כתובת אמן ציניהן
וצאין עליהם מכח תנאי כתובת
אמן שכתובת זה כתובת בנין דכרין
דיהוין לבי מינאי אינון יתרון כסף
כתובתך כו' אם יש מותר דינר על
שתי הכתובות שתקיים זו נחלה
דאורייתא אלו נוטלין כתובת אמן
ואלו נוטלין כתובת אמן ואם לאו
חולקין בשוה למנין גולגולתם דבמקום
דמיעקרא נחלה דאורייתא לא תקון
רבנן: מר דגזירא רבה הוא ידע.
שאינן ללמוד מוון צנות מירושת בניס
אלא מירושת כתובת בנין דכרין
שצאה מכח תנאי כתובת כמותה: רב
זן מחיטי דעלייה. יתומות צאלו לפניו
ותוצעות מוונות מחיטי דלציהן שלא
היו שם קרקעות אלא מטלטלין ונתן
להם: פרנסה הוא. לא מוונות היו
אלא פרנסת נדוניה לישא והיא
גזירא ממטלטלי: (ז) וכדשמואל דאמר
לפרנסה שמין באב. אומדן לפי
וותרותו של אב או לפי קמננותו
אם היה קיים כך וכך היה נתן להם
מנכסים הללו וכיון דאומדן דעתו
שיימין מקרקעי ומטלטלי שוים
בכך: מעלייה דאב. לפי אומדן עילוי
דעת וותרותו: או דלמא מונוי ממש.
ואע"ג דתנאי כתובה ככתובה ואין
נגזית ממטלטלי דכל אסקמתא דשטרי

ר"י רב יוסף קמיה דרב המנונא. משמע דרב יוסף היה קטן
מרב המנונא וצ"ל דקידושין (דף כה. ושם) משמע דרב
המנונא תלמידו של רב חסדא היה גבי סבי דמיתא דלא אמו
לפירקיה דרב חסדא אמו ליה לרב המנונא זיל זנעניהו ורב יוסף
חזירו של רב חסדא היה אלא ז"ל
דמרי רב המנונא הווי':

תוספות ר"ד

יתב ר"י קמיה דר"ה
ותב ר"ה וקאמר כשם
שאין (הבעל יורש) (הבנים
יורשין) כתובת בנין אלא
מן הקרקע כך אין הבנות
ניזונות אלא מן הקרקע:

ותב ר"י קמיה דרב המנונא. משמע דרב יוסף היה קטן
מרב המנונא וצ"ל דקידושין (דף כה. ושם) משמע דרב
המנונא תלמידו של רב חסדא היה גבי סבי דמיתא דלא אמו
לפירקיה דרב חסדא אמו ליה לרב המנונא זיל זנעניהו ורב יוסף
חזירו של רב חסדא היה אלא ז"ל
דמרי רב המנונא הווי':

ומאי ע"ייה מעי'וייא דאב. לקמן
בפרק מליאת האשה (דף
סח.) פ"ח דהא דאמר שמואל שמין
באב לא ליפות כח הבת ליתן לה
יותר מעשור נכסים אם האב היה
ותמן אלא לגרוע כמה וליתן לה
פחות מעשור נכסים אם אלו יודעין
שהוא עזרן דלא מצינו שמואל לעלייה
אלא לגרועתא כדאמר ר' צ"ל מליאת
האשה (ג"ג ס) מעשה ונתן לה רבי
עד שנים עשר נכסים ולקמן (דף
נב.) נמי משמע דדוקא עד עשור
נכסים שרו רבנן אבל טפי איכא
עבורי אסתמא דפרין מי איכא
מידי דרממנא אמו צרא לירות
צרתא לא תירוח ומתקני רבנן כו'
ומסיק עד כמה משמע עד כמה שרו
רבנן אע"ג דדמי לעבורי אסתמא
עד עשור נכסים ומיהו הכא משמע
עלוייה דאב דשמואל לעלייה קאמר
יש לומר דלענין מטלטלי דוקא הוי
לעלייה דכיון דשמין צדעת האב
גזירא נמי ממטלטלי אבל לענין כמה
צדעת האב ליתן הוי לגרועתא שלא
להוסיף על עשור אלא לפחות וא"ת
בדפרק מליאת האשה (ג"ג ס) תנן
רבי יהודה אומר אם השיא בת
הראשונה יתן לשניה כדרך שנתן
לראשונה משמע אפילו נתן לראשונה
יותר מעשור נכסים מדקא מהדרי
ליה רבנן פעמים שאדם עשיר והעני
פירוש עשיר צדעת והעני צדעת ולא
יתן לזאת כמו שנתן לראשונה אלא
שמין את הנכסים ועשור נכסים יתנו
ולא יותר ושמואל דאמר שמין באב
כר"י סבירא ליה ואור"י דלעולם
לא קאמר רבי יהודה יתן לשניה
כדרך שנתן לראשונה אלא דווקא
כשנתן לראשונה עשור נכסים או
פחות ורבנן מהדרי ליה דאין ללכת
אחר דעתו הראשונה כיון שצדעת

ותב ר"י קמיה דרב המנונא ויתב רב
המנונא וקאמר כשם שאין הבנים יורשין
אלא מן הקרקע כך אין הבנות ניזונות אלא
מן הקרקע אווש עליה כולי עלמא דשביק
ארעא לא ירתיה ליה בניה דלא שביק
ודלמא "כתובת בנין דכרין קאמר מר אמר
ליה (ב) מר דגברא רבא הוא ידע מאי קאמינא
אמר רבי חייא בר יוסף רב זן מחיטי דעלייה
איבעיא להו פרנסה הויא ומאי עלייה
מעליוייא דאב וכדשמואל (ג) דאמר שמואל
לפרנסה שמין באב או דלמא מונוי ממש
הוה ומאי עלייה מדברים טובים שנאמרו
בעלייה דאמר רב יצחק בר יוסף בעלייה
התקינו שיהו בנות ניזונות מן המטלטלין
תא שמע בדיה דרבי בנאי אחוה דרבי
חייא בר אבא הווי מטלטלין דיתמי אתו
לקמיה דשמואל א"ל זיל זון מאי לאו למונוי
וכדרב יצחק בר יוסף סבורא ליה לא התם
לפרנסה הויא ושמואל לטעמיה דאמר
שמואל לפרנסה שמין באב הוה עובדא
בגהרדעא ודון דייני דנהרדעא בפומבדיתא
ואגבי רב הגא בר ביזנא אמו ליה רב נחמן
זילו אהדרו ואי לא מגבינא לכו לאפדניכו
מיניכו רבי אמי ורבי אסי סבור למיזן
ממטלטלי אמר ליה רבי יעקב בר אידי
מילתא דר' יוחנן ור"ל לא עבדו בה עובדא
אתון עבדין בה עובדא רבי אלעזר סבר
למיזן ממטלטלין אמר לפניו רבי שמעון בן
אליקים רבי יודע אני בכ שאין מרת הדין
אתה עושה אלא מרת רחמנות אלא (ג) שמא
יראו התלמידים ויקבעו הלכה לדורות ההיא
דאתא לקמיה דרב יוסף אמר ליה הבו לה
מתמרי דעל בודיא אמר ליה אביי אילו
בעל חוב הוה כי האי גוונא מי הוה יהיב
ליה מר אמר ליה דחוייא לבודיא קאמינא
סוף

אקרקעות היא לפי שעומדות בעין רב סבר לה כתקנת עלייה והיינו
דקאמר מחיטי דעלייה: זיל זון. את הצנות: הוה עובדא דזון
דייני. לזון מן המטלטלין: מהמרי דעל בודיא. שהן מטלטלין: בודיא.
מחלות שנותנין תחת הדקלין כשגודרין התמרים: אילו בעל חוב הוה.
כלומר אפילו בעל חוב שיפה כמו לטרופ ממשועבדין אינו גובה
ממטלטלין של יתומים וזו תגבה למוון הצנות שהורע כחן אלל
משועבדים: דחוו לבודיא. הקרובות לגדור ועדיין מחוברות:
יתום

כרי כדי עשור נכסים ומיהו אין רחיה דאם כן מהאי טעמא נמי יש קצבה
ואין לומר דהתם איכא למימר שמה תלקה ותצטרך רפואה ואמרין צפרקין" דרפואה שאין לה קצבה היא בכלל מוונות דהא חשיב צפרקין (ג"ג
ס) פסק לזון ה' שנים בת אשתו יש לה קצבה דקתני והיא ניזונת מנכסים משועבדים אלא ודאי אע"פ שקצובים למעלה עד בגר כיון שאין קצובין
למטה דאפשר שתנשא קודם לא חשיב קצובין אבל פרנסה יש לה קצבה שאפשר ללקוחות לצרר הדברים ע"י צ"ד ולשום דעתו של אב צין למעלה
צין למטה: **ואמר** ליה ז"ל זון בו'. ואם תאמר ומאי אולמיה הא דשמואל יותר מההיא דרב יצחק צר יוסף דמציעא לן אי סבר רב כותיה וי"ל
משום דשמואל עבד עובדא מייתי ואלא מסתבר ליה דרב פליג דשמואל דהא צלאו הכי משמע דרב זן היינו מוונות אלא דמציעא ליה
משום דלא ניחא ליה למימר שיחלוק רב על המשנה דקתני דמוונות הצנות הוי כירושת בנין דיכרין ומייתי ראיה משמואל דעבד עובדא
והכי נמי מצי סבר רב כדמשמע לישנא דזן רב וסברי דאחרי כן שניו התקנה וא"ת והיכי משמע מילתא דשמואל דאמר זיל זון דמוונות ממש
קאמר יותר ממילתיה דרבי חייא בר יוסף דקאמר רב זן וי"ל דסברא הוא צעשה שפוסק הוראה יש לו לפסוק בלשון דליכא למיטעי הילכך איכא
למימר טפי דזיל זון ממש קאמר אבל רבי חייא בר יוסף היה שונה קבלתו ולא היה כל כך מדקדק בלשונו: **אמר** ליה ז"ל אהדרו בו'. טועין
בדבר משנה חשיב ליה רב נחמן והוא בעצמו היה יכול להחזיר הדין אלא שבעלי דינין לא היו שומעין לו כמו לדיינין לכך קאמר ליה ז"ל אהדרו:
סוף

האדם משתנה הילכך לעולם יתנו עשור נכסים ויש להציר רחיה
דרבי אית ליה צדעיה כר"י צפרק מליאת האשה (ס) וקאמר רבי
צדעיה שמעתתא דפרנסה טרפא ממשעבדי ולא מוונות לפי שמוונות
אין קצובים כדאמרין צפרקין (גיטין דף נא. ושם) ופרנסה מיקן
קיינא כדאמר התם ואם איתא דלהוסיף על עשור נכסים נמי שמין
באב אם כן פרנסה נמי אינה קצובה אבל אם אין שמין אלא
לפחות מעשור נכסים ניחא אע"פ שאין לה קצבה למטה כיון
דלמעלה מיהא יש לה קצבה יכולין הלקוחות ליצר ולהניח מבני
חרי כדי עשור נכסים ומיהו אין רחיה דאם כן מהאי טעמא נמי יש קצבה
ואין לומר דהתם איכא למימר שמה תלקה ותצטרך רפואה ואמרין צפרקין" דרפואה שאין לה קצבה היא בכלל מוונות דהא חשיב צפרקין (ג"ג
ס) פסק לזון ה' שנים בת אשתו יש לה קצבה דקתני והיא ניזונת מנכסים משועבדים אלא ודאי אע"פ שקצובים למעלה עד בגר כיון שאין קצובין
למטה דאפשר שתנשא קודם לא חשיב קצובין אבל פרנסה יש לה קצבה שאפשר ללקוחות לצרר הדברים ע"י צ"ד ולשום דעתו של אב צין למעלה
צין למטה: **ואמר** ליה ז"ל זון בו'. ואם תאמר ומאי אולמיה הא דשמואל יותר מההיא דרב יצחק צר יוסף דמציעא לן אי סבר רב כותיה וי"ל
משום דשמואל עבד עובדא מייתי ואלא מסתבר ליה דרב פליג דשמואל דהא צלאו הכי משמע דרב זן היינו מוונות אלא דמציעא ליה
משום דלא ניחא ליה למימר שיחלוק רב על המשנה דקתני דמוונות הצנות הוי כירושת בנין דיכרין ומייתי ראיה משמואל דעבד עובדא
והכי נמי מצי סבר רב כדמשמע לישנא דזן רב וסברי דאחרי כן שניו התקנה וא"ת והיכי משמע מילתא דשמואל דאמר זיל זון דמוונות ממש
קאמר יותר ממילתיה דרבי חייא בר יוסף דקאמר רב זן וי"ל דסברא הוא צעשה שפוסק הוראה יש לו לפסוק בלשון דליכא למיטעי הילכך איכא
למימר טפי דזיל זון ממש קאמר אבל רבי חייא בר יוסף היה שונה קבלתו ולא היה כל כך מדקדק בלשונו: **אמר** ליה ז"ל אהדרו בו'. טועין
בדבר משנה חשיב ליה רב נחמן והוא בעצמו היה יכול להחזיר הדין אלא שבעלי דינין לא היו שומעין לו כמו לדיינין לכך קאמר ליה ז"ל אהדרו:
סוף